

1. ROČNÍK

UMĚLECKÉ SOUTĚŽE
HLUCHOSLEPÝCH

O CENU HIERONYMA LORMA

Motto:

„ŽÁDNÝ PESIMISTA NIKDY NEOBJEVIL TAJEMSTVÍ HVĚZD.“

hluchoslepá spisovatelka Helena Kellerová

MIMOŘÁDNÁ PŘÍLOHA
K JUBILEJNÍMU 50. ČÍSLU BULLETINU DOTEKY

Milí čtenáři Doteků,

v mimořádné příloze 50. jubilejního čísla bulletinu Doteky vám přinášíme literární almanach složený z básní a povídek, které jste nám v loňském roce zaslali do 1. ročníku o Cenu Hieronyma Lorma.

Soutěž byla vyhlášena při příležitosti 15. narozenin našeho občanského sdružení LORM – Společnosti pro hluchoslepé, odtud pramenilo i společné téma pro všechny kategorie: „K narozeninám.“ Vedle literární sekce jsme vyhlásili i nesoutěžní kategorii pro prezentaci výtvarných či hudebních děl od hluchoslepých.

Když jsme pro vás 1. ročník soutěže připravovali, naším cílem bylo poskytnout vám, osobám s hluchoslepotou, prostor ke kreativě. Dalším, neméně důležitým cílem, bylo zprostředkovat váš svět veřejnosti.

Proto se v literární sekci soutěžilo nejen o Cenu odborné poroty, ale také o Cenu veřejnosti. Literární příspěvky hodnotila jednak pětičlenná nezávislá odborná porota, a také veřejnost prostřednictvím našich webových stránek www.lorm.cz. V průběhu října měl kdokoli možnost si literární příspěvky na webových stránkách, kde byly anonymně zveřejněny, přečíst a poslat některé z básní či povídek svůj hlas.

Zájem, se kterým se 1. ročník naší soutěže setkal, nás mile překvapil. Do literární části soutěže se přihlásilo 13 hluchoslepých osob s celkem 16 autorskými díly. Do nesoutěžní výtvarné části nám přišla díla od 8 autorů.

Výsledky byly slavnostně vyhlášeny a ceny rozdány 4. listopadu 2006 na Narozeninové konferenci o.s. LORM ve Žďáru nad Sázavou. Hlavní cenu z dílny sochaře Jiřího Laňka za 1. místo v kategorii poezie převzala Ing. Dana Kubišová za svoji báseň „Přítel.“ Odborná porota dále v kategorii próza udělila 1. místo Jitce Menclové za povídku s názvem „Jak taky může dopadnout dopis pro Ježíška.“ Největší počet elektronických hlasů, a tedy Cenu veřejnosti v kategorii próza, získali hned 2 hluchoslepi autoři - Václava Turková a Jan Pavlíček. V kategorii poezie měla u veřejnosti největší úspěch báseň „Lormík“ od Antonína Kačmarčíka. Fotografie šťastných autorů při přebírání cen můžete najít ve Fotoalbu na www.lorm.cz.

Spolu se členy odborné poroty jsme se však shodli na tom, že vítězem se stal každý z účastníků. Za nás za všechny to nejlépe vyjádřil jeden ze členů odborné poroty, spisovatel a novinář Jan Nouza:

„Po dočtení posledního soutěžního příspěvku jsem došel k jednomu zásadnímu poznání: Tady není možné říci Sláva vítězům, čest poraženým! To by bylo příliš málo. Ano, některé práce získaly ocenění, ale vítězem je každý, kdo se soutěže zúčastnil. Vnímám totiž z každé povídky, z každého verše nebo příběhu to nejvýznamnější: tyhle řádky psali lidé víc než rukou svým srdcem. Srdcem, které se chtělo s někým o něco rozdělit, které chtělo někomu něco darovat. A dar je klíč, kterým si otvíráme budoucnost. Podařila se dobrá věc: vyvolat ve vás přání, aby těch klíčů bylo mezi námi víc. Vy všichni jste vítězové o cenu dobrého, smysluplného života, protože chcete a umíte dávat. I proto věřím, že za rok bude mít porota hodnotící vaše další literární díla ještě víc práce než letos.“

Ceny byly rozdány, tvůrčí osobnosti byly oceněny, první ročník se tímto almanachem uzavírá. A před námi stojí otázka: Co bude dál? Druhý ročník soutěže o Cenu Hieronyma Lorma připravujeme v roce 2008. Téma a motto 2. ročníku však může být na vás, vážení přátelé. Zašlete nám do 15. září 2007 své návrhy na adresu info@lorm.cz nebo o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.

Na závěr si opět od Jana Nouzy vypůjčím krásná slova a za nás za všechny ve sdružení LORM vám spolu s ním upřímně přeji,

„...abyste v poháru inspiraci básnické i prozaické nikdy nedohlédli na dno...“

Petra Zimermanová, ředitelka o.s. LORM

SLOŽENÍ ODBORNÉ POROTY

Mgr. Jiřina Holeňová, členka výboru sdružení Okamžik

Jan Nouza, spisovatel a novinář

Mgr. Kamila Růžičková, katedra Speciální pedagogiky Univerzity
Hradec Králové

doc. PhDr. Eva Suralová, Ph.D, katedra Speciální pedagogiky
Univerzity Palackého Olomouc

PhDr. Jana Tomášková, vedoucí Agentury podporovaného
zaměstnávání, SPOLU Olomouc

CENA ODBORNÉ POROTY

POEZIE

POŘADÍ	JMÉNO	NÁZEV PRÁCE	POČET BODŮ CELKEM
1.	Dana Kubišová	Přítel	42
2.	Marie Doležalová	Je krásné žít	39
2.	Dana Kubišová	Noční sen	39
3.	Marie Doležalová	Jakoby proutkem mávnul	33
4.	Jaroslava Navarová	A ještě vzpomínka na dědečka	32
4.	Antonín Kačmarčík	Lormík	32
5.	Soňa Viltová	Oslava narozenin	29

PRÓZA

POŘADÍ	JMÉNO	NÁZEV PRÁCE	POČET BODŮ CELKEM
1.	Jitka Menclová	Jak taky může dopadnout dopis pro Ježíška	42
2.	Václava Turková	Dopis	41
3.	Jaroslava Žáková	Ztráta orientačních bodů	40
4.	Jana Brožková	Chlupaté štěstí	39
5.	Marie Řeháková	S jako skřítek	38
6.	Jan Pavlíček	Odpoledne v čajovně	33
6.	Jaroslava Navarová	Jak jsem zachránila včelce	33
7.	Jaroslava Kolářová	Setkání	32
8.	Zdeněk Sedláček	Voříškovi – tříbarevná kolie ENDY	30

CENA VEŘEJNOSTI

POEZIE

POŘADÍ	JMÉNO	NÁZEV PRÁCE	POČET BODŮ CELKEM
1.	Antonín Kačmarčík	Lormík	18
2.	Dana Kubišová	Přítel	14
3.	Marie Doležalová	Je krásné žít	11
4.	Dana Kubišová	Noční sen	7
5.	Jarka Navarová	A ještě vzpomínka na dědečka	5
6.	Soňa Viltová	Oslava narozenin	4
7.	Marie Doležalová	Jakoby proutkem mávnul	2

PRÓZA

POŘADÍ	JMÉNO	NÁZEV PRÁCE	POČET BODŮ CELKEM
1.	Václava Turková	Dopis	11
1.	Jan Pavlíček	Odpoledne v čajovně	11
2.	Marie Řeháková	S jako skřítek	10
3.	Jana Brožková	Chlupaté štěstí	9
4.	Jitka Menclová	Jak taky může dopadnout dopis pro Ježíška	5
4.	Jarka Navarová	Jak jsem zachránila včelce	5
5.	Zdeněk Sedláček	Voříškovi – tříbarevná kolie ENDY	3
5.	Jarka Kolářová	Setkání	3
5.	Jarka Žáková	Ztráta orientačních bodů	3

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ HLUCHOSLEPÝCH O CENU HIERONYMA LORMA (1. ROČNÍK - 2006)

PŘÍTEL

Kdo jsi, že se mě chceš ptát
na samotu v tichu,
které jsi neprožil?
Proč myslíš,
že s tebou o tom budu mluvit?
I ty máš svá trápení.
To mi chceš říct?
Dobře, budeme si spolu povídat.

Dana Kubišová (32 let)

1. cena odborné poroty v kategorii poezie

JE KRÁSNÉ ŽÍT

Je krásné žít ve světě,
kde má Tě někdo rád,
jedno zda na vozíku jsi,
srdíčko slabé máš, neslyšíš, či s holí bílou,
se cesty učíš znát!
Je krásné žít ve světě,
kde neslyšíš slova zloby,
závisti, či pohrdání,
kde vždy někoho máš,
kdo pro Tebe má pochopení!
A tak snažme se vytvořit svět,
kolem sebe takový,
aby se nám v něm vždy dobře
i radostně žilo,
pak můžeme si říci,
„je krásné žít“!

Marie Doležalová (77 let)

2. cena odborné poroty v kategorii poezie

NOČNÍ SEN

Vítr ve stromech ševelivě bloudí sem a tam.
Je ticho protkané drobnými zvuky noci.
Měsíc občas vyhlédne zpoza mraků
a za chvíli se zase stydlivě schová.
Za každým stromem se skrývá tajemství.
Je trochu nehostinně a nevlídně
na lesní mýtině,
a přece víly tančí,
jak v nejkrásnějším snu.

Dana Kubišová (32 let)

2. cena odborné poroty v kategorii poezie

JAKOBY PROUTKEM MÁVNUL

Jakoby někdo lehounce proutkem mávnul,
čas jarní i letní je za námi,
i podzim svou bohatou úrodu nám již odevzdal,
čas adventní je tu s námi,
čas příchodu spasitele,
čas očekávání, ztišení i rozjímání.
A již vánoce se nám blíží,
s nimi i ten náš stromeček vánoční, byť maličký,
přesto nám všem tak milý,
vždyť on jakoby kouzlem protkán byl,
se všemi těmi hvězdičkami, andělíčky i kouličkami,
co na něm zavěšeny jsou, nás všechny zve,
„přijď, jen přijď, kdo v srdci láskou oplýváš, i dobrou vůlí“!
Pozvání tomu, neodolá nikdo z nás,
sejít se pod tím stromkem v ten krásný čas,
abychom lásku i radost, mohli rozdávat všem,
až slavnostně všechny zvony se rozeznějí,
tou vánoční zasněženou krajinou,
a koledy zpívat, budeme slyšet ze všech stran,
ať každý ví, že není sám,
že někdo má jej rád a zpívá s ním,
„narodil se Kristus pán“!

Marie Doležalová (77 let)

3. cena odborné poroty v kategorii poezie

A JEŠTĚ VZPOMÍNKA NA DĚDEČKA

Můj dědeček lesníkem byl,
počítal kubíky dřeva.
Les křížem krážem prochodil
a čekal na tetřeva.
Srny hlídal na louce
a měřil smrky, duby.
Měl sojčí péro v klobouce
a znak s kančími zuby.
Po mechu se procházel,
v zimě krmil laně.
I pro psa vždy jméno měl,
moc ráda vzpomínám na něj.

Jarka Navarová (44 let)

LORMÍK

... jak jedno přísloví říká
čas jako voda letí vážení ...
nebylo to dávno vlastně včera,
a je to přeci jen už dlouho,
co zvonilo se klíči,
doba zvláštní převratná i zajímavá,
hašteření, revoluční změny,
přesuny té naší měny, vlastenectví žádné,
éra přeměn ať již pěkných dobrých věcí,
údivných ba i na draka, avšak
mimo jiné zrodila nám Lormíka
od miminek z porodnice dítko zcela jiné
do kolébky kmotry, tety, strejdové
mu oděli stuhy pleny červenobílé ...
nu a když ta voda i čas je tak rychle tekoucí
z Lormíka nám vyrost hošík smělý,
puberták nám zvládl úskalí i školy,
za pomocí strejdů, tetek vzdělává se,
zkušenosti sbírá, aby jeho duše přepečlivá,
jež stará se o ovečky zvláštní,
ku prospěchu nám všem stále byla,
dle odkazu pana Hieronyma ...

Tak ať nám prospívá ten 15letý klučina,
ať v dresu červenobílém úspěchy sbírá,
prospěšný nám všem je a dlouhý život,
je mu předurčeno ale přeci ještě přání jedno,
aby oveček to stádo menší bylo,
a kéž by doba přišla někdy,
že by stádo zcela zmizlo,
Lormík hošík kmetem bude co by v rentě
bezstarostně lenošiti mohl ... je to sen či přání?
Vyzradí nám ten čas rychle plynoucí.
Takže vážené dámy, páni,
kmotry, tetky, strejdové i známí,
mějte starost o tohoto prima kluka,
ať svíček na dortu přibývá mu,
nyní zbývá jenom bum a bum,
letí kolem špunt, je slyšet
Bohemia sektu bublin šum ..
jen připijte si na zdraví strejdů, bratranců,
kmoter i tet ať dožijí se mnoha let.

Antonín Kačmarčík (61 let)

OSLAVA NAROZENIN

Tak jak roste lístek na poupátku,
tak se přeje k narozeninám i k svátku.

Když lísteček opadne,
oslava se rozpadne,
ale potom vzejde
a celý Lorm se sejde.

Společně to oslaví
a na stůl dort postaví,
moc si na něm pochutnají
a jsou moc rádi, že nadále spolu zůstávají.

Vše nejlepší a hodně zdravíčka
to vám přeje vaše klientka Sonička.

Soňa Viltová (17 let)

JAK TAKY MŮŽE DOPADNOUT DOPIS PRO JEŽÍŠKA

I když nemám sourozence, mám přeci trochu štěstí a sice v tom, že v mé rodné vsi žijí dvě rodiny našich příbuzných. V jedné rodině jsou dva hoši 16 a 18 let. V druhé je 11letý Martínek a 7letá Anetka.

Se všemi jsme prožili a doufám, že ještě prožijeme mnoho legrace. Martínkovi bylo 5, blížily se Vánoce a od těch starších byl poučen, že má napsat Ježíškovi pro dárky. Jenomže každý den nějaké přání přibylo.

Vyřešilo se to tak, že se přáníčka dala do krabice, s krabicí na balkon a Ježíšek si pro ně v noci přijde. Jako naschvál večer se přihnal velký vítr a déšť se sněhem řádně smýkal krabicí. Dělal to povážlivé rány.

Martínek poslouchal s velkým úžasem dětských očí řekl: „Tak a Ježíšek se přerazil“ a začal plakat, že mu žádné dárky nepřinese. Od té doby se u nás říká: „Jestli se Ježíšek o něco nepřerazí, tak možná najdeme něco pod stromečkem.“

Jitka Menclová (45 let)

1. cena odborné poroty v kategorii próza

DOPIS

Milý pane Lorme,

dozvěděla jsem se, že budeš oslavovat své patnácté narozeniny. Já tě ale znám pouze čtyři roky. Přesto bych se chtěla s tebou podělit o pěkné zážitky, které jsem tvým prostřednictvím měla možnost prožít i objevit, i přes tak krátkou dobu, co vím, že jsi na světě.

Před třemi lety byla zahájena výuka taktilního znakového jazyka formou týdenního pobytu. Tento znakový jazyk je jazykem neslyšících, ale uzpůsoben pro hluchoslepé lidi tak, že se komunikační partneři drží za ruce; jeden znakuje a druhý znaky hmatem odečítá. Taktilní tedy znamená dotekový. O výuku jsem vlastně hned projevila zájem, protože jsem předpokládala, že naučit se taktilní znakový jazyk je dobrá věc, abych se mohla domluvit s druhými lidmi, kteří jen znakují. V tomto roce jsem spolu s Dášou začala docházet do tvého klubu, pane Lorme, kde si nás vzaly do parády Jitka s Janou a trpělivě do

nás vtloukaly znaky, jak se dalo. Díky děvčatům jsem objevila nového koníčka, i když odečítat z rukou, co kdo znakuje, zůstává pro mne často tvrdým oříškem. Letošní týdenní pobyt s výukou tohoto jazyka se konal v Letovicích. O výuku se opět staral tým pedagogů z katedry speciální pedagogiky v Olomouci Eva, Evka, Anička, Radka a Jirka. Také dalšími instruktory a průvodci v jedné osobě byly Zdena, Petra, Naďa, Jitka, Jana a Bára přezdívaná Borůvka. Byl to vlastně týden plný nových objevů i setkání a o nich a nejen o nich bych si s tebou teď, milý pane Lorme, chtěla vyprávět.

Už několik měsíců po neúspěšné operaci šedého zákalu mne napadala otázka: „Řekni mi, můj drsný osude, co bude, až jednou nebude ani světlo ani zvuk...?“ V Letovicích jsem byla vystavena tváří v tvář nové už ne tak drsné realitě. Najednou jsem zahlédla nové světlo přicházející v Aniččiných rukách. Na pobytu byla mou průvodkyní. Byly jsme na koupališti. Celý týden pobytu byla vedra přes 30 stupňů, a tak jsem ani na chvíli neváhala se jít vykoupat a vydala jsem se do té vodní propasti. Najednou Aniččina ruka ukázala obrubník, kterým mě upozorňovala, že zde začíná brouzda-liště a nato dvakrát špetka ruky se nad Aniččinou hlavou rozevřela a věděla jsem, to je symbol sprchy. Potom mi ruce naznačily, že stojíme u „oné vodní propasti“ nad schody a sestoupily jsme dolů. Aniččiny ruce byly neúnavné a informovaly mne - tamtím směrem je hloubka metr a půl, tady je spousta lidí, musíme čtyři metry ustoupit jiným směrem a pak můžeme opět plavat, tady je tobogan a tak vodní propast získávala hranice, daný prostor i orientační body. „Je ti zima?“ „Chceš ven?“ A tak dále... ptala se mne Anička. A já jsem si v tu chvíli uvědomila, že taktilní znakový jazyk není jazykem jen neslyšících, jen těch druhých, kvůli kterým jsem se o tento jazyk začínala zajímat, ale že je to i můj jazyk, můj vnitřní svět, ze kterého mi Aniččiny ruce dovolily zahlédnout ten svět vnější.

S vodou jsem měla samé krásné zážitky. Při návratu z výletu do Boskovic a Poličky jsme se zastavili na Křetinské přehradě. Vyslovila jsem přání přeplavat přehradu. Zdena, zdatný plavec, se ochotně se mnou do vody vrhla, ale diplomaticky mi po určité době řekla, že tam sedí rybáři a naháněla mě raději zpět. Asi jsme různě kroužily po hladině, ale stále mě informovala o tom, z které strany je východ, ze které západ, protože mě to zajímalo a dokonce určila na můj dotaz i polohu Severky, jen jí trochu vyděsilo, že na

té hladině míním setrvat do půlnoci. Bylo to úžasné plavání, nikdo se nám v cestě nepletl a mohla jsem si v klidu nasadit své tempo, aniž bych se strachovala, že do někoho narazím jako na koupališti. Zdena byla pro mne tím světýlkem na vodní ploše, zůstala pro mne krásnou Severkou a nic na tom nezměnil ani fakt, když jiný den, nic netušící Petra, k mému důvěrnému oslovení vůči Zdeně: „Moje Severko“ překvapeně zvolala: „Jakže, moje veverko?“ Další návštěvu koupaliště jsem absolvovala s potápkou Jitkou. Ona chodí na vodní aerobic. Představ si, pane Lorme, že prý musí přeběhnout bazén, kde je voda až po bradu s rovnými chodidly tak, aby se paty nezvedly. Pokud se odrážíš ve vodě špičkami nohou, jde to s námahou, ale nějak se od místa člověk odrazí, ale patou...? Zkus si to... no, to prostě nejde. Usoudila jsem, že takový kousek opravdu dovede pod vodou jen pod-vodnice Jitka. Petra se zase ode mne poučila, že není dobré nechávat svůj nápoj v dosahu mé pravé ruky. Koupila jsem si třetinku lahve minerálky a Petra točenou kofolu. Sedly jsme si venku ke stolku a Petra se na moment vzdálila. Já si chtěla po chvíli nalít z lahve opět trochu tekutiny. Jenže právě v dosahu byla sklenice s kofolou, široká stejně jako třetinková láhev a tak jsem do své sklenky čepovala Petřinu kofolu. Neodhadla jsem široký horní okraj kofolové sklenky a tak jsem jí nalévala nejen do sklenice, ale i na mé bílé kalhoty. Bylo vedro a tak jsem si říkala: „Nevadí..., ta voda mne zchladila.“ Petra se po návratu jistě podivila, kam se poděla její kofola, ale jen taktně vyslovila: „Z těch kalhot bych ti něco setřela.“ Borůvka mi zase jiný den ukázala žehličku na vlasy. Když jsem byla mladá dívka, vždy jsem toužila mít krásné, vlnité, dlouhé vlasy rozhozené po polštáři, ale to zůstalo mým nesplnitelným přáním. Dnešní děvčata své přirozeně vlnité vlasy zase žehličkou žehlí, aby měla na polštáři rozhozené hřebíky. Ta móda je mocná čarodějka!

A musím ti, pane Lorme, také popsat mé nejkrásnější okamžiky celého pobytu. Každé dopoledne probíhala výuka taktilního znakového jazyka. Jednou jsem byla přiřazena k Olince a jednou k Lence, které velmi rychle znakují a bylo pro mne těžké, i když své tempo zmírnily, rozpoznat, co říkají. Přesto, že jsem se docela zapotila, jsme se v poslední části výukového bloku docela dorozuměly i s pomocí Lormovy abecedy a různě opisovaných znaků. Obrovsky skromná a empatická Eva se mi stále omlouvala, že mě tímto stresovala, ale pane Lorme, to bylo naopak, já jsem měla po celou dobu radost

jednak za tu příležitost s Lenkou i s Olinkou hovořit a také jsem si uvědomovala, že mluvíme naším společným jazykem. A trochu se mi hrnula slza do očí, takže jestli to Eva zahlédla, to nebylo proto, že jsem byla zahrnuta do „úzkých“, ale z nového objevování existence našeho vnitřního světa, kde naším zrakem a sluchem je cit. Bylo příjemné, když jsem stále více poznávala, že slova vyjádřená znaky se dají i prožívat, jak jsem to s různou intenzitou vnímala zvláště u rukou Radky, Evky, Jirky a nakonec i u všech ostatních, nejen pedagogů a instruktorů. Znaky, předávané ruku v ruce, mi díky všem dovolily prožívat hezké okamžiky nově vnímaných setkání. Každý s jiným dílem citu předával a vkládal do znaků svůj výraz osobnosti. Je krásné objevovat něhu nebo razanci, pohodu i neklid či kultivovanost a trpělivost a hledat tak vnitřní náladu každého z nich. Sama jsem byla překvapená, co dotek rukou dokáže prozradit.

Když se týden chýlil ke konci, byl ohlášen taneční večer s živou hudbou. Jirka si Mirkovi postěžoval: „To je nespravedlivé, tolik ženských tady.“ Ano, dle mého odhadu 94 procent žen se přihlásilo na tento pobyt. Ale sedm mužů bylo opravdu sedm statečných a myslím, že je Zdena s pochopením mohla druhý den ráno omluvit z oblíbené ranní rozcvičky.

Bohužel na konec pobytu jsem měla speciální přání odjet o den dříve a to ještě brzy ráno v 6,30 hodin z letovického nádraží, protože další den už jsem měla domluvený jiný program. Znamenalo to, že někdo z tvého týmu, pane Lorme, „to odnese“ a bude muset mne doprovodit. „Bude to Naďa“, dozvěděla jsem se. Říkala jsem si, určitě na poradě se rozpočítávalo: Ententýky, dva špalíky, čert vyletěl z električky, bez klobouku bos, na Naďu padl los. Omlouvala jsem se Nadě, že tak brzy ráno kvůli mně musí nastartovat den, ale ona se širokým úsměvem svého srdce mi sdělila, že stejně brzy ráno nemůže spát, protože jedna osoba na pokoji strašně chrápe..., takže se velmi ráda půjde vydýchat na nádraží.

Nuže, milý pane Lorme, chtěla jsem ti vlastně těmito řádky poděkovat za práci příjemných děvčat, která v týmu máš a přidat se k řadě gratulantů. Za tu krátkou dobu co tě znám, jsem si všimla, že ve svých patnácti letech máš docela všechny trumfy mládí; nadšení pro tvůrčí práci, otevřenost pro přátelské vztahy, trpělivost, humor, víru v ideály, naději v lepší budoucnost a člověk má pocit, že přesně tu věc, o kterou projevíš zájem, ta tvoje děvčata už dáv-

no chtěla dělat a žádná jiná věc je v tu chvíli nezajímá. Chceš-li jít nakoupit, dívky zrovna také něco potřebují koupit, chceš-li se jít projít, už tak dlouho přemýšlí o procházce, chceš-li si dojít na pivo, zrovna na to pomýšlely, chceš-li přeplavat přehradu, to je hrozně baví, chceš-li brzy ráno doprovod, přesně na takovou výzvu čekají, protože jim někdo na pokoji chrápe... A tak ti ze srdce přeji, aby sis všechny tyto hodnoty do dalších let uchoval a abys do roků své blížící se dospělosti vykročil i s velkou dávkou koření, kterého nikdy není dost, s kořením zvaného láska.

S upřímným přáním a díky...

Václava Turková (49 let)

2. cena odborné poroty v kategorii próza

ZTRÁTA ORIENTAČNÍCH BODŮ

Byl krásný den. Šla jsem na procházku, poslouchala jsem, jak vyzpěvují ptáčci. Zastavila jsem se u potůčku a chvíli poslouchala, jak bublá. Po chvíli jsem pokračovala dál, prošla jsem zatáčkou, přešla pět retardérů a následně prošla další zatáčkou. Tam mě čekal asi 200 metrový úsek plný děr a výmolů. Jak jsem tak šla, začala mi hůl klouzat po hladkém povrchu. Po pár krocích jsem se zastavila a upřesňovala si, kde asi jsem.

V tom slyším, jak na mne volá kamarádka Jitka: „Co je, to čekáš, až tě někdo políbí?“ Odpověděla jsem: „No, to né, ale obdivuji vaši novou silnici.“

Jitka na to: „No, prosím a to vykládáš, že nevidíš. A vidíš, že máme novou silnici.“

Na to jsem jí odpověděla: „Dřív tu byly hory, doly, teď tu máte kluziště. To přeci pozná i slepý. Ale asi to budu reklamovat, protože mi silničáři zadělali všechny orientační body.“

Jaroslava Žáková (59 let)

3. cena odborné poroty v kategorii próza

CHLUPATÉ ŠTĚSTÍ

Nechci se chlubit, chci se jen podělit o štěstí, které mě potkalo. V dubnu tomu byly čtyři roky, co se stal mým pomocníkem, průvodcem a hlavně kamarádem zlatý retrívr Čakim. Je to učenlivý, přítulný, mazlivý psí kamarád. Svým milým vzhledem dokáže rychle získat lidi kolem sebe. Hned si chtějí pohladit jeho hedvábnou srst. Velice rád a ochotně podává různé věci. Například boty, pantofle, klíče, všechno co mi upadne. Je velmi pohotový a všímavý. Věci zvedne sám ze země, aniž bych mu řekla. Ždůchne do mě čumáčkem, jako by chtěl říct: „Na, vezmi si to.“

Se svým chlupatým kamarádem se cítím bezpečně. Když někdo zazvoní u našich dveří, Čakim mě hned upozorní. Podle něj poznám, jestli přichází někdo známý, nebo nevítaný host. Protože když je to někdo známý, Čakim skáče na kliku a snaží se mu hned otevřít. Je-li za dveřmi někdo cizí, začne vrčet. Stoupne si mezi mne a dveře, jako by mne chtěl varovat: „Neotvírej, dej pozor!“ Můj Čakim je velmi věrný. Má mne rád, má o mne strach a stále si mne hlídá, což dokládá tato příhoda. Při ranní rozcvičce na jednom rekondičním pobytu jsem nechala Čakima samotného na pokoji. Tlapkou si otevřel okno a z výšky dobrých deseti metrů skočil na betonový chodník a oddaně uháněl za mnou. Byl to hrozný okamžik. Ozvala se děsivá rána, jako když spadne pytel cementu. Ve mně se v té chvíli zastavil život. Jímala mne hrůza a v duchu jsem se již se svým věrným Čakimem loučila. Nebyla jsem schopná ze sebe vydat ani jediné slovo. Čakim se však po tom odvážném skoku oklepal, skočil na mě a radostně štěkal. Vysloužil si přezdívku - kaskadér. S Čakimem se nikdy nenudím, je to dobrý společník. A věřte nevěřte, taky výtečný tanečník, úžasný plavec a nadšený cestovatel. Rád se vozí dopravními prostředky. Čakim má pro strach uděláno, nebojí se bouřky ani petard. Život bez svého věrného chlupatého kamaráda si dnes nedovedu představit.

Jana Brožková (56 let)

S JAKO SKŘÍTEK

Přestěhovala jsem se. Opustila jsem krásné místo se sluncem, zahradou a velkými prostory. Přestěhovala jsem se do třípodlažního domu se šerednou tmavou fasádou. I to počasí bylo nepříjemné, protože celou dobu jízdy na nové místo přšelo. Po dvou dnech, kdy jsme skončili stěhování, podívala jsem se z okna. Byl zde zelený trávník s krásnou košatou lípou a dvěma lavičkami. Sluníčko svítilo a já jsem si šla na lavičku. Dívala jsem se po řadě oken, kde jsem se měla seznámit s ostatními sousedy. Byla jsem sama, opuštěná. Dveře vedlejšího domu se otevřely a z nich vyšla malá drobná ženská postavička. Připadala mi jako skřítek a od té doby jsem ji pokládala za dobrého skřítku. Od té doby jsem ji tak nazývala. Měla krásné blond šedivé vlasy, které jsem ještě nikdy neviděla. Byly sčesané dozadu, vzadu svázané na uzel. Sahaly jí až do pasu. Nesla v ruce svetřík, který hodlala pověsit na šňůru. Nedosáhla na ni a tak jsme se seznámily. Jmenovala se Anička. Pro mne Anička – skřítek. Vyprávěla mi o svém životě, jak žila se svým manželem Františkem, jak se posléze dostali do Švédska, kde na pobřeží přejímali poštu od kurýrů. Její vyprávění nebylo plynulé, spíše úryvkovité věty. Později jsem se domyslela, že šlo v té době, pravděpodobně po 2. sv. válce, o nějakou menší sabotáž. Ona s manželem měli přejímat poštu a dále ji posílat na opačnou stranu. Když se po pěti letech vrátili do Čech, přestěhovali se do malé garsonky, kde v současné době žila celých 34 let. Během té doby zemřel manžel František. Hrával jí na harmoniku její oblíbenou píseň „Andulko Šafářová“. Její vyprávění nemělo zvláštní gradaci. Bylo zcela normální, spíše mezi sněním a pravdou. Po smrti manžela se seznámila s přítelem Bohoušem. Mezi lidmi jsem zaslechla, že ji Bohouš finančně využíval, ale Anička skřítek snad o tom věděla, snad nevěděla, ale Bohouše měla ráda. V době, kdy jsem se s ní seznámila, jí bylo 89 let a Bohoušovi o něco méně. Sedávaly jsme spolu na lavičce, pojídaly zmrzlinu s vaječným koňakem, což byla její oblíbená pochoutka. Rok jsme spolu takto komunikovaly, až přišlo její výročí 90-ti let. To jsme na zeleném plácku patřičně oslavili. Sešli se sousedé. Pilo se, jedlo se, co bylo libo. Každá dobrá věc mívá svůj špatný konec. Skončilo to velikou bouřkou, deštěm, který možná smyl spokojenost a štěstí „skřítkovi“. Podivná věc pro mne byla, že na oslavu nepřišel Bohouš.

Za dva dny na to přišla Anička ke mně do bytu. Její tvář obvykle vyjadřující spokojenost, klid a celkem úsměv byla napjatá. Anička řekla, že Bohouš si k sobě nastěhoval nějakou mladší ženu a že už za Aničkou nemůže chodit. To byla pro ni velká bolest a z ní už se nikdy neprobrala. Za nějaký čas ji sousedka našla v bezvědomí v jejím bytečku. V nemocnici, kde si pobyla 3 neděle, ji poslali do ústavu do jižních Čech. Zprávy od ní jsme neměli. Nevěděli jsme, kde je a co s ní je, prostě vůbec nic. Lavička, na které jsem sedávala teď sama a dívala se do jejích oken, která byla teď neustále zavřená. Za krátký čas se pak okno otevřelo a začalo stěhování. Auto odjelo, okno se zavřelo a tušili jsme, že Aničku už neuvidíme. Okolo kontejnerů ležely některé pozůstatky stěhování a pak jsem to zahlédla. Bylo to velké černé rozložené jako pták, který zemřel. Byla to harmonika Františka a Aničky. Tenkrát jsem věděla, že Anička je mrtvá. Podívala jsem se nahoru na nebe, o kterém Anička vyprávěla, že tam je velká zelená louka posetá kvítím, že tam chodí šťastní lidé, kterým nic nechybí. A řekla jsem: „Aničko, najděte tam krásnou lavičku s krásnou košatou lípou a já až vás přijdu navštívit, přinesu velikánský zmrzlinový dort a vaječný koňak. A tam si spolu pochutnáme.“

*Větší skřítek
Marie Řeháková (81 let)*

ODPOLEDNE V ČAJOVNĚ

Byl pěkný, skoro teplý prosincový den. Bylo odpoledne a já jsem se rozhodl, že půjdu s jedním kamarádem do čajovny. Chodil jsem do jednoho stacionáře, kde byl na praxi jako student žurnalistiky. Podařilo se nám spolu se skamarádit a oba dva jsme zjistili, že máme spoustu společných zájmů. Ten výlet, který jsme podnikli do čajovny, byl neplánovaný. Rozhodli jsme se během dopoledne. Honza, tak se kamarád jmenoval, objednal telefonicky v čajovně salónek, abychom tam měli soukromí. Přál jsem si vyzkoušet, jak chutná vodní dýmka.

Konečně udeřila hodina, kdy už služeb mého kamaráda ve stacionáři nebylo třeba. Mohli jsme vyrazit vstříc zajímavým zážitkům.

Naše cesta vedla na tramvaj, kterou jsme se chtěli dostat na zastávku, z níž jsme pak chtěli dojít k čajovně.

Ve stacionáři se k nám připojila jedna slečna, která do stacionáře chodila jako klientka. Byla osobitá svojí výstředností, což se mi na ní líbilo. Proto čekání na tramvaj uběhlo rychle.

Cesta tramvají nebyla příliš zajímavá. Všude postávali lidé, kteří spěchali z práce domů. Asi po čtvrt hodině jsme vystoupili a vydali se k čajovně. Předvánoční horečka byla v plném proudu, takže jsme potkávali spoustu lidí mířících na nákupy. Za krátkou chvíli jsme dorazili k vytouženému cíli.

Když jsme konečně vstoupili do čajovny, tak nás přivítala příjemná směs vůní různých čajů. Člověk, u kterého jsme si objednali salónek, nás k němu navedl. Byla to malá místnost, která slibovala pohodlí a soukromí. Zuli jsme si boty, protože v místnosti byl koberec. Objednali jsme si čaje a dýmku s jablečným tabákem. Přitom jsme si družně povídali. Snažili jsme se probrat, co se dalo, proto nám čekání na čaj uběhlo rychle. Dali jsme si čínský kouřový čaj, jehož vůně připomíná vůni táborového ohně.

Každému přinesli malou konvičku a malou mističku, ze které se čaj pil. Přivoněl jsem k nalitému šálku a chvíli vychutnával jeho vůni a teplo, které stoupalo z šálku. S čajem nám přinesli dýmku, kterou zakrátko zapálili. Brzy každý z nás tři učinil první tah. Mnoho se už napsalo o škodlivosti tabáku, ale já si myslím, že lidi přitahuje i jeho vůně. První tahy nebyly nic moc. Po chvíli se mě však zmocnil pocit lehké opilosti. Byl to stav těsně před špičkou. Řekl jsem to Honzovi a on mě ujistil, že je to normální. Po chvíli pocit zmizel. Tento pocit vystřídala příjemně uvolněná nálada. K této náladě také přispěla příjemná chuť čaje. V tu chvíli mi všechny starosti připadaly nicotné. Naše jazyky se více rozvázaly a nevyhnuli jsme se žádnému tématu. Nemyslím, že to bylo dýmku a čajem. Spíše jsme si my tři chtěli popovídat. Čaj a dýmka však k naší náladě přispívali svým dílem.

Lenka, tak se slečna jmenovala, nám vyprávěla o svém životě. Bylo na ní poznat, že se potřebuje vypovídat. Její výstřední chování nebylo všude přijímáno tak, jak by si přála. Byl jsem rád, že jsem někomu mohl naslouchat.

Při povídání nám rychle utekl čas. Dýmka byla dokouřená a čaj vypitý. Teď už zbývalo zaplatit a odejít. Honza mě zavedl na Zvoňku, odkud mi jel autobus do mého bydliště. Při cestě domů má bunda byla nasáklá příjemnou směsí vůní z tabáku i čaje.

Bylo to příjemně strávené odpoledne v příjemném prostředí, s dobrými lidmi, kde každý z nás mohl vyslovit svůj názor. Věděl jsem, že po dlouhá léta budu mít na co vzpomínat a to je pro život moc důležité.

Jan Pavlíček (34 let)

JAK JSEM ZACHRÁNILA VČELCE...

Když jsem byla malá, bydlela jsem s maminkou a třemi sourozenci v malém domku se zahrádkou. Na zahrádce jsem si moc ráda hrála, obzvlášť na jaře, kdy se začalo všechno zelenat, rozkvétat a krásně to vonělo jarem. Nejkrásnější mi byly všechny 4 období na vesnici.

Jednou jsem si na písku dělala bábovičky a všimla jsem si malé včelky, která seděla na větvičce ještě nerozkvetlé jabloňky. Vůbec se nehýbala, bylo totiž ještě chladno. Hned jsem se rozhodla, že jí nemůžu tak nechat, že jí musím nějak pomoci, aby nezahynula hladem a vyčerpáním. Vypadalo to, že už nemá žádnou sílu vrátit se „domů“ do úlu. Přemýšlela jsem, co dělat a napadlo mě dát jí rozpuštěný cukr, aby se posilnila. Honem jsem běžela do kuchyňky a nabrala na lžici trochu cukru. Pokapala je vodou, aby se rozpustil a hned donesla včeličku. Ta se nejdříve vůbec nechtěla hýbat, ale po chvíli přece jenom začala sát. Měla jsem obrovskou radost, že se mi podařilo včelce pomoci. Opravdu se posilnila a zatřepala křídélky. Včelka totiž vzlétla a lítala. Neuletěla pryč, ale 3x mě s bzukotem dokola obletěla a potom teprve zmizela.

Možná se jen rychle zmátořila a bloudila, ale mně to připadalo, jako by mi poděkovala. Cukr jsem za celý život dávala včelkám a ony mi za to daly léčivý med.

Jaroslava Navarová (44 let)

SETKÁNÍ

V první polovině šedesátých let žila naše rodina v Uničově, kde byl otec zaměstnán. V té době se můj zrak již zhoršil do té míry, že jsem musela přestoupit z normální školy do školy pro nevidomé a slabozraké, která se nacházela v Litovli, vzdálené od Uničova asi 12 km.

„Devítku“ jsem absolvovala v roce 1964 a v té době došlo k reorganizaci průmyslu, kdy vznikaly velké výrobně - hospodářské

jednotky. Tak došlo k fúzi Uničovských strojírén s ... Chrudim, kde také vzniklo generální ředitelství. A tak se táta ocitl v Chrudimi a tam se v roce 1965 přestěhovala rodina a tedy i já.

Jak šel čas, bylo mi dost líto, že jak bratr tak i táta jezdí na schůzky maturantů a z mé školy v Litovli žádný kontakt. A běžela léta a desetiletí.

Jednou večer zazvonil telefon a mužský hlas mne začal zpovídat: zda jsem Jaroslava Kolářová, kdy jsem se narodila a nechodila-li jsem do školy pro nevidomé v Litovli. Když jsem vše potvrdila, tak se zřetelnou úlevou v hlase prohlásil: „Konečně jsem Tě našel“ a ohlásil se jako Štěpán, můj tehdejší spolužák.

Informoval mě, že se všichni z ročníku scházejí každé čtyři roky. Mimo vzpomínky na náš školní život litovali, že nemají moji adresu. Věděli jen, že jsem denně dojížděla z Uničova. Proto příležitostně zapátral v Uničově, kde se jen dozvěděl, že jsme se odstěhovali a snad prý do Chrudimi. Na policii mu odmítli dát informaci o adrese kohokoliv. Tak až přes orgány města se dozvěděl moji adresu a telefonní číslo.

Po zmíněném telefonátu mi následně poslal fotky některých spolužáků a napsal o nich informace, co kdo dělá a kde žije. Současně jsem dostala pozvání na nebližší setkání absolventů naší třídy po 40-ti letech. Navíc ve stejném termínu slavila škola 50 let své existence.

Neváhala jsem a v daný termín mě táta zavezl do Litovle. Vzhledem k výročí školy to bylo velmi slavnostní a oficiální. Krásné však bylo následné posezení se spolužáky, včetně třídní učitelky a vychovatelky. A to přesto, že až na dvě výjimky jsem hned nikoho nepoznala – zejména proto, že se mi oproti minulosti podstatně zhoršil zrak do praktické slepoty. Příjemná a zajímavá byla výměna informací o našich osudech, jak se vyvíjely od školy. Minulost nám připomněla i procházka po Litovli.

Pozdě večer jsme s tátou odjeli. Já plná dojmů a šťastná, že za čtyři roky se snad opět budu moci se spolužáky sejít.

Jaroslava Kolářová (57 let)

VOŘÍŠKOVI – TŘÍBAREVNÁ KOLIE ENDY

To byl věrný pes až za hrob.

Každý rok jsem trávil prázdniny u dědečka a babičky na chalupě v okrese Benešov. Vedle této chalupy bydlí dodnes rodina Voříškových. Když mě bylo 9 let, Voříškovi si pořídili malé štěně – psa tříbarevné kolie, kterou pojmenovali Endy. Tenkrát ještě žil otec pana Voříška a ten k Endymu hluboce přilnul. Po nějaké době se nehnul od starého pána ani na krok. Od nikoho nepřijal ani pamlsk ani sladkosti, potravu přijímal pouze od něho. Když starý pan Voříšek někam odešel, např. na zájezd, tak komunikoval pouze s paní Voříškovou. Od té někdy přijal potravu – žrádlo. Ostatní členy rodiny nebral na vědomí vůbec. Byl výborným hlídačem drůbeže a ostatních domácích zvířat. Ovšem kromě koček, ty nesnášel vůbec. Na procházky chodil pouze se starým pánem asi 10 let. Choval se jako psí šlechtic, přesně podle knihy Lassie se vrací, která byla zfilmována. Starý pan Voříšek po čase zemřel. Endy přestal žrát a do tří neděl odešel do psího nebe za svým pánem. To bylo pevné pouto mezi starým pánem a Endym.

Zdeněk Sedláček (45 let)

VÝTVARNÁ KATEGORIE

K termínu uzávěrky 15. září 2006 bylo do nesoutěžní výtvarné kategorie zasláno 12 uměleckých děl od 8 hluchoslepých autorů.

Barbora Tesková (27 let): „Malá a velká svíce“

Marie Doležalová (77 let): 3 x „Vyšívaná vánoční přání s textem“

Jaroslava Žáková (59 let): „Krajina s Ještědem“

Soňa Viltová (17 let): „Pavučina“

Eliška Rečková (18 let): „Rámeček na fotografii“

Michal Trégr (20 let): „Keramický prsten na ubrousky“

Kateřina Nováková (18 let): „Indiánská taštička na krk“

Zuzana Baluchová (21 let): „Krabíčka na dárek“

První ročník soutěže
byl pořádán pod záštitou a za laskavé podpory
Nadačního fondu Českého rozhlasu
ze sbírky Světluška

Cena Hieronyma Lorma byla spolufinancována
z výtěžku 4. ročníku sbírky Červenobílé dny

Vydává:

LORM – Společnost pro hluchoslepe
Zborovská 62, 150 00 Praha 5
tel: 257 314 012; fax: 257 325 478
e-mail: info@lorm.cz, web: www.lorm.cz